

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ИЗВЕСТИЯ НА ИНСТИТУТА ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ПРОФ. ЛЮБОМИР АНДРЕЙЧИН“
Книга XXXVI

**КОВИД ЛЕКСИКАТА В БЪЛГАРСКИЯ МЕДИЕН ДИСКУРС
И В ОФИЦИАЛНАТА НОРМАТИВНА ДЪРЖАВНА
ДОКУМЕНТАЦИЯ (С ОГЛЕД НА ИНОВАТИВНИТЕ
ТЕНДЕНЦИИ В БЪЛГАРСКАТА ГРАМАТИКА
И (НЕ)ОТКЛОНЕНИЯТА ОТ ПРАВОПИСНАТА НОРМА)***

Верка Сашева

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

**COVID VOCABULARY IN THE BULGARIAN MEDIA
DISCOURSE AND IN THE OFFICIAL STATE REGULATORY
DOCUMENTATION (IN VIEW OF INNOVATIVE TRENDS
IN BULGARIAN GRAMMAR AND (NON)DEVIATIONS
FROM SPELLING RULES)**

Verka Sasheva

St Cyril and St Methodius University of Veliko Tarnovo

Резюме: В статията се разглежда лексиката, свързана с коронавирусната пандемия, с оглед на иновативните тенденции в българската граматика и с оглед на (не)отклоненията от правописната норма. Заключениета са направени въз основа на анализа на примери от 38 нормативни документа (заповеди, указания, доклади), 107 ексцерпирани словосъчетания от неизменяемо прилагателно и съществително и 20 други езикови единици от медийния дискурс. Акцентът в разработката е поставен върху изследването на семантично-структурните и правописните особености на апозитивните словосъчетания от неизменяемо ковид прилагателни и изменяемо съществително. Анализират се и други ковид наименования, свързани с появата на нови двувидови глаголи, отглаголни съществителни, високата фреквентност на субстантивирани причастия и съществителни.

Ключови думи: апозитивни съчетания, неизменяемо прилагателно, правописни особености, ковид наименования

---

* Copyright of each paper stays with the respective authors. The works in the Papers of the Institute for Bulgarian Language are licensed under a Creative Commons Attribution 4.0. International Licence (CC BY 4.0): <http://creativecommons.Org/licenses/by/4.0>.

Abstract: The article examines the vocabulary related to the coronavirus pandemic, in view of innovative trends in Bulgarian grammar and in view of (non)deviations from spelling rules. The conclusions were drawn based on the analysis of examples from 38 regulatory documents (orders, instructions, reports), 107 excerpted word combinations of invariable adjectives and nouns, and 20 other language units from the media discourse. The emphasis of the study is on the analysis of the semantic-structural and spelling features of the appositive word combinations of invariable COVID adjectives and variable nouns. Other COVID names related to the appearance of new biaspectual verbs, verbal nouns and the high frequency (frequency of use) of substantivized participles and nouns are also analyzed.

Keywords: appositive word, invariable COVID, spelling rules, COVID names

С оглед на актуалните събития след 2019 г. около пандемията от корона-вирус възникват немалко публикации, които разглеждат различни езикови и лингвокултурологички аспекти, свързани с тази проблематика: новопоявили се лексеми и увеличаване на честотата на съществуващи лексеми, свързани с ковид пандемията (Мурдаров/Murdarov 2020a, 119 – 120; Мурдаров/Murdarov 2020б, 119 – 120; Сагола-Сташковяк/Satola-Stashkovyak 2021, 94 – 107); метафоричните репрезентации на концепта COVID-19 (Топалска/Topalska 2022, 174 – 193; Осенова/Osenova 2022, 113 – 121); ковид наименованията във връзка с аргументно-предикатната структура на изреченията (Осенова/Osenova 2022, 113 – 121); ковид лексиката и актуалните проблеми в граматиката (Сашева/Sasheva 2021, 112 – 125) и др. Наталия Длугош анализира композитуми с ковид- и постковид- във формално и семантично отношение (Длугош/ Dlugosh 2022, 192 – 200). Й. Искренова разглежда появата на нови неизменяеми прилагателни под влияние на глобализацията и англицизирането на повечето европейски езици, като включва и лексемата КОВИД, (Искренова/Iskrenova 2022, 103 – 107), но в статията ѝ проблемите са набелязани, без многостранно и задълбочено да са изяснени.

Въз основа на 38 документа (заповеди, указания, доклади, някои от които по 6 – 7 страници), ексцерпирани от сайта на Министерството на здравеопазването в периода 2020 – 2022 година, една от задачите на изследването е да направим изводи за употребата на ковид лексиката в нормативната държавна документация. Като се анализират 127 медийни примера (от които 107 са апозитивни съчетания), целта е да се очертаят структурно-семантичните и правописните особености на една иновативна проява в българския език под чуждоезиково влияние – апозитивните словосъчетания с неизменяемо ковид прилагателно. Като следствие на езиковата кондензация се увеличава употребата и на други части на речта – двойновидови глаголи, отглаголни съществителни, субстантивирани причастия. Наблюденията и анализите имат за задача в съпоставителен план да проверят работната хипотеза, че в нормативните документи е много пониска фреквентността на кондензирани езикови единици с експресивна функция за разлика от високата им честота на употреба в медийните електронни издания с коронавирусна тематика.

I. ИНОВАЦИОННИТЕ ПРОЦЕСИ В ГРАМАТИКАТА И КОВИД ЛЕКСИКАТА

1. АПОЗИТИВНИ КОНСТРУКЦИИ С НЕИЗМЕНЯЕМО КОВИД ПРИЛАГАТЕЛНО И СЪЩЕСТВИТЕЛНО

Стоян Буров отбелязва като основна граматична иновация, засягаща именната система на българския език, разширената употреба на новите апозитивни конструкции (съществителни имена във функция на определение + съществително – *бизнес център, интернет гений, тенис корт*) под влияние на германските езици, и най-вече на английския език (вж. Буров/Burov 2019, 81 – 82). Появата на тези апозитивни конструкции се конкурират със словосъчетанието от прилагателно и съществително (*коронавирусна инфекция – корона инфекция*), но всъщност са проява на иновативната тенденция към езикова кондензация в медийния дискурс (вж. Сашева/Sasheva 2021, 112 – 125). Доколкото се редуцира флексията на прилагателното за женски род, единствено число, и намалява нейното значение, като тази граматична информация се предава вече не чрез морфологични афикси (вж. Гаравалова/Garavalova 2017, 69 – 83), а по синтактичен асоциативен път чрез смисъла на словосъчетанието от две съществителни (едното в ролята на атрибут, а другото като определяемо), можем да твърдим, че това е една от развойните прояви на езика ни. Ст. Буров говори за т.нар. „вторичен синтетизъм“ (Буров/Burov 2019, 84). Изследователският поглед и на В. Вачков и К. Вачкова е насочен към новопоявилите се конструкции с неизменяеми прилагателни под чуждоезиково влияние (вж. Вачков, Вачкова/Vachkov, Vachkova 1998a; Вачков, Вачкова/Vachkov, Vachkova 1998b; Вачков, Вачкова/Vachkov, Vachkova 2004).

Наблюденията върху ексцерпирания материал показват няколко основни в структурен аспект групи апозитивни конструкции.

1.1. Структурни особености

1.1.1. Апозитивни конструкции с първа съставка латинската абревиатура (предимно названието на болестта – COVID)

Самото наименование на коронавирусната инфекция – COVID-19, е абревиатура от *Corona Virus Disease*, като годината отива в края на името – 2019 (*Тежък остър респираторен синдром коронавирус 2* (от английски: *Severe acute respiratory syndrome coronavirus*, или *SARS-CoV-2*). Както в медийния дискурс, така и в официалните нормативни документи, когато абревиатурата на наименованието на вируса е в ролята на атрибут в апозитивното съчетание, тя предимно се изписва без цифрата, т.е. COVID, а не COVID-19, което е логично, като се има предвид, че тя изпълнява функцията на прилагателно, а не на съществително име: *Колко опасна е новата COVID вълна* (<https://www.vesti.bg/19.07.2022> г.);

---

¹ Всички източници не са дадени с пълните си онлайн активни връзки, защото те са много големи по обем и биха заели неоправдано голямо място в изложението.

Италия – Пътуване и национални здравни правила във връзка с COVID, цифров **COVID сертификат** на ЕС (<https://europa.eu/23.11.2022> г.); Тереза Бойнова разкри пред Нова тв, че разработва проект, който ще подкрепи наши сънародници, изпаднали във финансови затруднения заради **COVID кризата**. (<https://dnes.dir.bg/27.09.2020> г.); Общопрактикуващ лекар за **COVID пандемията**: Вървим на зле! По думите на д-р Янев **COVID зоните** са добре замислени, късно създадени и лошо функциониращи. (<https://novini.bg/14.10.2021> г.); Клип от **COVID отделение** взриви социалните мрежи. Образува се зелен коридор, за да бъдат изведени **COVID болните** за контролни изследвания. Авторът на този клип се е възползвал, абсолютно неправомерно, точно в този момент да влезе в **COVID структурата** при болните, и да заснеме клипа ...(<https://www.vesti.bg/10.11.2021> г.) и др.

Както се вижда от многобройните примери от електронни медийни информационни сайтове, **COVID** влиза в съчетание в апозитивната конструкция както с конкретни, така и с абстрактни съществителни имена, дори и със субстанти-виращи прилагателни (**COVID болните**).

От всички обработени 38 официални документа (заповеди, доклади, указания) от сайта на Министерството на здравеопазването обаче лексемата **COVID** се среща само в две употреби: ...*проведено до 72 часа преди влизане в страната изследване по метода на полимеразно верижна реакция за COVID-19, удостоверено чрез валиден цифров COVID сертификат на ЕС* (<https://www.mh.government.bg/bg/normativni-aktove/zapovedi-pravilnitsi-instruktsii/2>, Доклад от 24.09.2021 г.); *% заетост на интензивните и на неинтензивните COVID легла* (Доклад от 05.10.2022 г.).

Само 8 % от ексцерпиранията медийни примери с тази абревиатура във функция на прилагателно включват и цифрата 19: **COVID-19 пандемия или истерия?** (<https://tvn.bg/138532-2/31.03.2020>), като ниският процент говори за предпочитане на неизменяемото **COVID** пред **COVID-19** в апозитивните съчетания. В нормативните документи обаче (а и в някои медийни) **COVID-19** се употребява като самостоятелно съществително, обозначаващо коронавирусната инфекция или пандемия, тогава то е с много висока фреквентност, предпочитано наименование е и се съчетава с различни лексеми: **пандемията от**

Например вместо активния линк <https://www.vesti.bg/temi-v-razvitiye/tema-koronavirus/kolko-opasna-e-novata-covid-vylna-6147520> е поместен само източникът и датата на ексцерпирания материал – <https://www.vesti.bg/19.07.2022> г.; вместо <https://dnes.dir.bg/obshtestvo/21-godishna-balgarka-e-nay-mladiyat-prepodavatel-v-amerikanskiya-top-universitet-jeyl> е посочено <https://dnes.dir.bg/27.09.2020> г. и т.н. Всички обаче хиперлинкове, които отправят към публикацията, са запазени в архива на ексцерпирания материал и могат да бъдат предоставени за справка. В I., където правописната кодификация не се засяга като проблем, всички примери са цитирани без правописна редакция, т.е. така, както са ексцерпирани от първоизточника.

² Всички цитирани документи са от сайта на Министерството на здравеопазването, затова пълният линк към сайта няма да се повтаря нататък в изложението.

COVID-19 в страната, **заболеваемостта от COVID-19** в държавите от ЕС/ЕИП, **14-дневната смъртност от COVID-19** (вж. Доклад от 19.10.2022 г.). Като синоним на **COVID-19** (предимно с метонимично значение) с цел постигането на по-голяма научност и официалност в докладите и нормативните заповеди се използва и абревиатурата **SARS-CoV-2**: *Относителен дял на вариантите на SARS-CoV-2 в изследвани чрез целогеномно секвениране проби...* (Доклад от 4.01.2022 г. и др.); *доказана циркулация на варианти на SARS-CoV-2* (Доклад от 4.06.2021 г. и др.)

В единични случаи е възможно смесване на шрифтове, като се образува ново отрицателно по семантика съществително от абревиатурата: **НЕ-COVID ПНЕВМОНИИ ПО ВРЕМЕ НА COVID-19 ПАНДЕМИЯ**. Затова ЦЕЛТА на това съобщение е да представим не-КОВИД пневмонии по време на пандемия. (Medinfo 03 2021.indd/3.03.2021 г.).

Друга латинска абревиатура с висока фреквентност както в медийните текстове, така и в официалната документация е наименованието на изследването, което установява коронавируса – PCR (Polymerase chain reaction): *PCR тест, PCR изследване, PCR метод, PCR цитонамазка, PCR тестване* и др. Често наименованието се **субстантивира** и се използва и самостоятелно: *Ето защо PCR се използва за откриване на опасни патогени, които могат да се „скрият“ от другите лабораторни тестове* (<https://zdrave.to/15.10.2020> г.); *за преболедуване или за изследване с бърз антигенен тест или с PCR*. (Доклад от 15.10.2021 г.). Официално-деловият стил на документите предполага и много по-висока фреквентност на пълното, а не на съкратеното наименование: *...на отрицателен резултат от проведено изследване по метода на полимеразно верижна реакция за COVID-19* (Доклад от 26.07.2021 г.)

1.1.2. Апозитивни конструкции с първа съставка абревиатурата, транслитерирана на кирилица – ковид

Лексемата *ковид* все повече започва да не се възприема като абревиатура, а се субстантивира и започва да функционира в езика ни като самостоятелно съществително с типичните за нашата именна система граматически характеристики (категорията *определеност/неопределеност*; да има определяемо и др.): *И освен това ковидът е много по-заразен от всеки грип през много по-дълъг инкубационен период*. (<https://www.mediapool.bg/10.05.2020>); *Ковидът си отива. Излекуваните повече от заразените*. (<https://www.standartnews.com/14.03.2022> г.); *Това са скритите симптоми на страшния дълъг ковид*. (<https://www.vesti.bg/3.06.2021> г.); *Хората изкараха ковида и който го преживя, има си имунитет. Същото стана със свинския грип – доста по-опасен грип от ковида*. (<https://dnes.dir.bg/12.01.2023> г.); *Днес е събота и по традиция ще има информация само за Ковида*. (<https://blitz.bg/30.01.2023>).

Когато обаче съществителното *ковид* е в апозитивно съчетание, то е дефективно по граматическите категории *род, число и определеност/неопределеност*, типични за съществителното име. Това дава основание Ст. Буров да опре-

дели подобни съществителни като неизменяеми прилагателни (вж. Буров/Burov 2019, 84). Лексемата *ковид* като неизменяемо прилагателно се съчетава по-често с абстрактни съществителни (но не само с тях), повечето от които са неброими: **Ковид кабинетите ще заработят в десет ДКЦ-та в София.** (<https://www.puls.bg/12.11.2020> г.); **Ковид измамата е повод за въвеждането на генетичното ни редактиране.** (<https://anonybulgaria.wordpress.com/9.04.2021>); **Ковид кризата в България излезе извън контрол.** (<https://www.dw.com/bg/25.10.2021> г.); **Пикът на ковид вълната в Китай се очаква да продължи два-три месеца.** (<https://www.mediapool.bg/13.01.2023>); **Константинов се оплаква от ковид тормоз над майка му.** (<https://www.standartnews.com/31.01.2023> г.) и др.

1.1.3. Апозитивни съчетания с първа съставка съществителното коронавирус

Чрез кондензиране на относителното прилагателно *коронавирусен* (-а, -о, -и) моделът на атрибутивното съчетание от относително прилагателно и съществително се трансформира в апозитивна конструкция от неизменяемото прилагателно *коронавирус* (омонимно на съществителното) в ролята на атрибут (определение) и друго съществително като определяемо. В медийния дискурс подобни апозитивни съчетания имат висока фреквентност: **Коронавирус истерия! В Северна Италия опразниха магазините** (<https://lupa.bg/24.02.2020> г.); **Вкарват ни в една коронавирус истерия...** (<https://rodopi24.blogspot.com/07.04.2020> г.); **Още двама лекари и една медицинска сестра са с коронавирус инфекция.** (<https://e-razgrad.bg/18.11.2020> г.); **Тема: Коронавирус пандемия** (<https://dir.bg/topic/koronavirus-pandemiya>) и др. Подходът е функционално-семантичен, а не формален, защото ковид съществителното функционира на ниво словосъчетание като атрибут (т.е. като определение) на дадено определяемо, което е достатъчно основание да се определи като по-особен вид прилагателно, което не се изменя по граматическите категории, характерни за прилагателните. Това неизменяемо прилагателно също е омонимно на съществителното *коронавирус*, което се изменя по форма и може да има свое определение: **Вижте точно колко време е заразен коронавирусът върху различни видове повърхности. Силно заразният нов коронавирус, който избухна в глобална пандемия, може да остане жизнеспособен и заразен в капчици във въздуха с часове...** (<https://trud.bg/19.03.2020> г.).

В официалните нормативни документи подобни съчетания не се наблюдават, а се използва относителното прилагателно, без да е настъпила с него формална кондензация (отпадане на продуктивния суфикс за образуване на прилагателни имена -ен): ... **за да не се допусне разпространението на коронавирусна инфекция сред деца и персонал...** (Доклад от 07.09.2022 г.); **В страната интензивността на епидемичния процес отчита задържане в броя на новорегистрираните случаи и ръст при починалите лица, като следва да се има предвид че част от болелите с леко и средно протичане на заболяването, остават извън системите за надзор на коронавирусната инфекция, поради**

провеждане на изследване за наличие на антиген на SARS-CoV-2 в домашни условия... (Доклад от 19.10.2022 г.) и др.

1.1.4. Апозитивни съчетания/сложни думи с първа съставка наименованието на буква – делта, омикрон и т.н.

Възниква дискусияният въпрос дали единиците с първа съставка наименование на буква са апозитивни съчетания, доколкото можем да разглеждаме *Делта вариант*, но и вариант „Делта“, или са сложни думи с първи компонент названието на буква. Отговорът на този въпрос е важен, защото той определя и правописа на тези лексикални единици/съчетания. Според Официалния правописен речник подобни лексикални образувания се разглеждат като сложни съществителни имена, които се изписват полуслято (*алфа-стабилизатор, гама-лъчи* и др., вж. ОФПРБЕ/ОФПРБЕ 2012, 59). Като имаме предвид факта, че наименованията на букви рядко се субстантивират и се използват като съществителни, приемаме да се съобразим с кодифицираното в ОФПРБЕ правило. В медийния дискурс обаче правописът им подсказва, че те се употребяват по-скоро като разширени или неразширени апозитивни конструкции с първа съставка наименование на гръцка буква: *Делта вариантът* заразява два пъти и половина повече от *Алфа варианта*. (<https://www.dnes.bg/9.09.2021> г.); *Особеността при заразяването с Делта мутацията е, че не се наблюдава загуба на вкус и обоняние*. (<https://nova.bg/28.07.2021> г.), така и разширени конструкции с две прилагателни имена (изменяеми или неизменяеми): *Новият Делта вариант* идва с необичайни симптоми, ето как да ги разпознаем. (<https://bpost.bg/28.07.2021> г.); *Кои са най-честите симптоми на Делта Ковид варианта* (<https://www.afya-pharmacy.bg/newsbg/article/1152>). Апозитивните конструкции се конкурират с конструкциите от определяемо и приложение: *Симптомите на щам Омикрон* рязко се различават от тези на останалите щамове (<https://faktor.bg/28.12.2021> г.); *Съгласно оценката на Европейския център за превенция и контрол на заболяванията, от 15.12.2021 г. рискът за общественото здраве от разпространението на вариант Омикрон по време на продължаващото разпространение на вариант Делта е много висок...* (Доклад от 04.01.2022 г.) и др. Дотолкова различните ковид варианти са познати на адресата, че наименованието се субстантивира, губи своята адекватна функция и се използва самостоятелно, без поясняваната дума, не само в медийния дискурс, но и дори в официалните документи: *От главоболие до интензивна болка в тялото, Омикрон не трябва да се приема лекомислено и този вариант е много различен от традиционните симптоми на коронавируса*. (<https://faktor.bg/28.12.2021> г.); *Основните притеснения, свързани с вероятността Омикрон да заразява и ваксинирани лица, поради значително намаляване на ваксиналната ефективност спрямо него...* (Доклад от 04.01.2022 г.) и др. Когато буквеното наименование от атрибут (неизменяемо прилагателно) в апозитивното съчетание се транспозиционира в определяемо (съществително) със собствено определение, експресията се засилва: *Симптоми на „скрит“ Омикрон, как да го познаете* ([54](https://</p></div><div data-bbox=)

dariknews.bg/10.02.2022 г.). Подобна транспозиционираност на наименованието на коронавируса вариант е обусловена и от стремежа към езикова икономия, точност, стремеж с минимални езикови средства да се постигне оптимален експресивно-емоционален ефект с медийното заглавие. Затова употребата на предложно-именното словосъчетание, което намира място в основното изложение, не е комуникативно целесъобразна в заглавието: *Замайването и постоянната умора могат да бъдат признаци на „скрития“ вариант на Омикрон, пише британският вестник „Mirror“, като се позовава на Националната здравна служба (NHS) на Англия.* ([https://dariknews.bg/10.02.2022 г.](https://dariknews.bg/10.02.2022)). Именно тези субстантивни употреби разколебават тезата за разглеждането на лексикалните образувания от наименование на буква+друго съществително като сложни думи, които да се изписват полуслято.

1.2. Семантични и граматични особености на апозитивните словосъчетания с неизменяемо прилагателно – наименованието на болестта или наименованието, свързано с нея

Семантичният анализ в тази част на изложението се основава на 107 словосъчетания от неизменяемо ковид наименование и изменяемо съществително, ексцерпирани от медийния дискурс и от нормативните документи. Обособяването на групите е въз основа на анализирани ексцерпирани примери, като, разбира се, няма претенции за пълна изчерпаемост на семантичните групи апозитивни съчетания в българския език от относително неизменяемо ковид наименование и друго съществително. От морфологична гледна точка вече стана въпрос за неизменяемостта по форма на ковид наименованието (атрибут) в апозитивното съчетание. В синтактично отношение е ясно, че то е своеобразен вид определение, изразено чрез неизменяемо съществително, което функционира като прилагателно име, като връзката между компонентите на разглежданите апозитивни словосъчетания е подчинителна (безпредложна, прилагане).

1.2.1. Апозитивните словосъчетания с неизменяемо ковид прилагателно, смислово еквивалентни на други апозитивни словосъчетания от приложение и определяемо

След анализ на ексцерпирания материал се очертава първата група апозитивни словосъчетания, които в семантично отношение са еквивалентни на апозитивни словосъчетания от приложение и определяемо. Това определя и аналогични семантико-синтактични отношения между компонентите им. Без да вземаме отношение към дискусияния въпрос около граматичния статус и връзката между компонентите в апозитивните словосъчетания с приложение и определяемо (вж. по въпроса Гецов/ Getsov 2018, 88 – 105), тъй като това не е задача на настоящото изследване, приемаме, че синтактичната роля на неизменяемото прилагателно е приложение в словосъчетания от типа: *кризата COVID, вариантът Делта* и др. Водени от логико-семантичния подход, като основен аргумент използваме отношението *родово понятие – видово понятие*

и конкретизиращата роля на видовото понятие по отношение на родовото (*вариантът Делта, вариантът Омикрон* и т.н.), както и становището на Стефан Брезински, автор на раздела „Приложение“ в Академическата граматика, който разглежда приложението като разновидност на определението, което се прилага към определяемото обикновено безпредложно (ГСБКЕ/GSBKE 1983, 181). Апозитивните съчетания *COVID* *вируса*, *COVID* *структурата*, *Ковид* *измамата*, *COVID* *истерията*, *Делта* *мутацията*, *Делта* *вариантът*, *Омикрон* *разновидност* и др. са еквивалентни именно на апозитивни конструкции от приложение и определяемо, които също конкурентно се срещат както в официално-деловия, така и в медийния дискурс: *Ясно е, че на базата на десетките мутации вариантът „Делта“ се разпространява по-бързо от всяка друга разновидност на коронавируса... Вариантът „Делта“ обаче притежава характеристики, които му позволяват да заобиколи антителата, създадени след имунизация...* (<https://trud.bg/28.07.2021> г.); *Поради заплахата от вируса COVID-19, обектът има право да спре...* (Указания от 20.04.2022 г.); *В истерията COVID вече няма антибиотици и лекарства срещу грип* (<https://www.24plovdiv.bg/11.11.2020> г.) и др. Парафразата включва израза „свързана с коронавирусаното изследване“, което говори за обобщена семантика във връзка с пандемията: *истерия*, свързана със заболяването; *криза*, свързана с пандемията; *измама*, свързана с коронавируса; *структура*, свързана с коронавирусаната инфекция и т.н. По-голяма конкретика в значението се наблюдава при разновидностите (вариантите) на ковид.

1.2.2. Апозитивни словосъчетания, смислово еквивалентни на аналитични предложно-именни съчетания с предлог ЗА

Вторият семантичен тип апозитивни словосъчетания с неизменяемо ковид прилагателно са тези, които са еквивалентни на предложно-именни съчетания с предлога *за*. Това показва, че смисловото отношение между компонентите е свързано с **предназначението** на пояснявания обект: *COVID* *лекарства* – лекарства за ковид; *COVID* *отделение* – отделение, предназначено за болните от ковид; *COVID* *легла* – легла за болелите от ковид; *COVID* *сертификат* – сертификат за удостоверяване незаболеваемостта от ковид; *ковид* *кабинети* – кабинети за лекуване на болни от коронавирус; *ковид* *пункт/зала/изолатор* – пункт/зала/изолатор, предназначени или за ковид болните или за информацията относно болестта; *ковид* *стаи/отделение* – стаи/отделение за болни от коронавирусана инфекция; *ковид* *диван* – диван, предназначен за ковид болните; *ковид* *изследване* – изследване за ковид; *ковид* *добавка* – добавка за ковид болните или за превенция от заболяването; *ковид* *ваксина/имунизация* – ваксина/имунизация за предпазване от ковид; *ковид* *диагноза* – диагноза за ковид; *ковид* *ваксина* – ваксина за ковид, против ковид, за предпазване от ковид; *ковид* *линейки* – линейки, предназначени за ковид болните; *ковид* *телефон* – телефонен номер за ковид сигнали и информация; *ковид/PCR* *тестове* – тестове, предназначени за установяване на заразата и др. Семантиката на предназначение може да се декодира косвено, като характеристика на други лица: *ковид* *медици* – лица, които се гри-

жат за ковид болните. Понякога предназначението на обекта не е пряко свързано с заболяването, а неизменяемото прилагателно реализира противоположна семантика – например *ковид коридор* не се употребява със значение „коридор, предназначен за ковид болните“, а е коридор за преминаване без ограничение извън ковид зоните. Може най-общо да характеризира движението по училищните коридори по време на пандемията (само в едната посока): *Ковид-коридори в училищата* (<https://www.standartnews.com/16.08.2020> г.).

1.2.3. Апозитивни словосъчетания, смислово еквивалентни на аналитични предложно-именни съчетания с предлог ОТ

Третият семантичен тип апозитивни словосъчетания с неизменяемо ковид прилагателно са тези, които са еквивалентни на предложно-именни съчетания с предлога *от*. В едни случаи ковид компонентът е свързан с **разпространението** на пояснявания обект, обектна зависимост: *ковид вълна* – вълна от ковид; *ковид пандемия* – пандемия от ковид; *ковид болните* – болните от ковид; *ковид тормоз* – тормозът от ковид новините; *ковид жертви* – жертви от ковид; *ковид инфекция* – инфекция от ковид; *ковид огнище* – огнище от ковид болни; *ковид разпространение* – разпространението от/на ковид и др.

1.2.4. Апозитивни словосъчетания, смислово еквивалентни на аналитични предложно-именни съчетания с предлог С

Апозитивни словосъчетания, смислово еквивалентни на аналитични предложно-именни съчетания с предлог *с*, означават някакви типични свойства на характеризирания обект (одушевен или неодушевен), като по този начин много се доближават до качествените прилагателни, но доколкото тези свойства са свързани с коронавируса, разкриват отношението към друг предмет и си остават относителни: *ковид лице/пациенти* – лице/пациенти с ковид; *ковид карта* – карта с пандемичните региони; *ковид новини* – новини, изпълнени с коронавирна информация. Много често тези типични свойства могат да се изразяват лексикално (описателно), а не чрез значението на предлога *С*: *ковид симптоми* – симптоми, характерни за болните от ковид; *ковид ситуация* – ситуация, характерна/свързана с пандемията; *ковид идиоти* – лица, които са се вманиачили в ковид мерките и др.

1.2.5. Апозитивни словосъчетания, смислово еквивалентни на аналитични предложно-именни съчетания с ПРЕДЛОГ ПОРАДИ, ЗАРАДИ, ПО ВРЕМЕ НА

Апозитивните словосъчетания, смислово еквивалентни на аналитични предложно-именни съчетания с предлог *поради, заради, по време на*, разкриват **темпоралните и причинно-следствени връзки** между атрибутивното неизменяемо прилагателно и определяемото, изразено с изменяемо съществително: *ковид изолация* – изолация поради/заради/по време на пандемията; *ковид карантина* – карантина поради/заради/по време на пандемията; *ковид компенсация* – компенса-

ция поради/заради/по време на пандемията; *ковид мерки* – мерки поради/заради/ по време на пандемията; *ковид помощи* – помощи поради/заради/по време на пандемията. В някои от тези апозитивни съчетания може да се акцентува върху **причинно-следствената връзка**: *ковид пневмонии* – пневмонии, причинени (поради, заради) от коронавируса; *не-covid пневмонии* – пневмонии, които не са причинени от ковид, а появата им се дължи на други фактори; *ковид реанимация* – реанимация заради/поради ковид, *ковид починали* – починали поради/заради/от ковид; *ковид усложнения* – усложнение, следствие от/поради/заради коронавирусната зараза, а в други – върху **темпоралните характеристики** – *ковид любов* – любов по време на пандемия; *ковид сватби* – сватби по време на пандемията.

1.2.6. Условност на семантичната класификация и синонимия между разглежданите апозитивни словосъчетания и техните предложно-именни семантични еквиваленти

Разбира се, вероятно могат да се открият и други случаи на еквивалентни предложно-именни конструкции, но анализираниите ексцерпирани примери най-често се разпределят в една от тези групи. Условността на подобна класификация произтича от факта, че прагматичните фактори оказват влияние върху лексикалната семантика и общите отношения между компонентите на апозитивните съчетания от неизменяемо прилагателно и съществително. Много често това прилагателно може да реализира различна семантика според контекстовата си употреба и дистрибуцията си със съществителните имена: *ковид зона* – зона с най-много заболели или зона, предназначена за отделяне на евентуално болните. Прагматичните фактори (контекста, дистрибуцията, авторовата интенция) определят условността на тази класификация, например съчетанието *ковид болните* може семантично да се интерпретира като функционален еквивалент както на предложно-именното съчетание с предлог „от“: *болните от ковид* (разпространение на болестта), така и на съчетание с предлог „с“, макар и разговорно употребено, като *болните с ковид*, т.е. носителите на болестта (характерно свойство на всички заболели). Отново условността проличава в съчетания като *ковид живот/свят – живот/свят с ковид* или *живот/свят по време на ковид пандемията*; *ковид починали* – починали поради/заради; от ковид (разпространение) и др.

2. Други лексеми, свързани с коронавирусната пандемия и възникнали следствие на езикова кондензация

Езиковата кондензация като иновативна тенденция в медийното пространство е подчинена на прагматични и стилистични цели – краткост на медийните заглавия с цел да въздействат; оказионализми с експресивна функция; разговорни универбати, внушаващи непринуденост на речта и т.н. Тъй като езиковата кондензация като тенденция е обект на изследване на друга наша статия (вж. Сашева/Sasheva 2021), в тази част на изложението ще добавим нови примери от

медийните текстове, като наблюденията се насочат и към нормативните документи, за да се направи съпоставка дали там присъства подобна лексика.

Като се основаваме на твърдението на Ю. Балтова, че „значителна част от лингвистите, изхождайки от етимологичния произход на термина *универбация* (от лат. *unum verbum* ‘една дума’), отнасят към универбирането/универбацията (почти) всички начини, при които аналитични (поливербални, мултивербални) езикови единици (устойчиви и интерпретационни) се трансформират в еднословни, т.е. в синтетични (моновербални) названия.“ (Балтова/Baltova 2018, 61 – 62), определяме универбатите, които са създадени от словосъчетания от прилагателното *коронавирусен* и друго съществително, от типа: *коронакриза*, *коронапандемия* и т.н. Ако се приеме, че от разговорния език лексемата *корона* вече се е установила в книжовната практика със самостоятелна употреба, тези единици биха могли да се разглеждат и като апозитивни съчетания с неизменяемо прилагателно *корона*. Голяма част от универбатите в текстовете, свързани с корона-вирусната инфекция, са получени от атрибутивни словосъчетания чрез съкращаване и композиция: *Закаран е спешно в „Пирогов“, но не успял да пребори коронаинфекцията и издъхнал.* (<https://trud.bg/08.08.2020> г.); *ОАЕ разрешиха коронаваксина за работниците на първа линия.* (<https://lupa.bg/15.09.2020> г.); *...той бил много стриктен по отношение на грижите за здравето си, както и това на своите близки в условията на коронапандемия водил на изследвания и роднините си...* (<https://hotnews.bg/07.09.2020> г.); *Как оцелява българският туризъм в коронакризата?* (<https://novini.bg/30.11.2020> г.) и др.

Възникват в пандемични условия немалко и оказионални универбати (вж. Мурдаров/Murdarov 2020a; Сашева/Sasheva 2021), които имат подчертано стилистично-прагматична функция: *Лекари: Инфодемията е по-опасна от пандемията* (<https://www.mediapool.bg/10.05.2020> г.); *Ето как да разпознаете един „ковидиот“* (<https://www.vesti.bg/25.03.2020> г.); *Хърсев: 2020 г. роди нова наука – панденомика* (<https://inews.bg/03.04.2021> г.); *Тогавя вкарваме в ковидарник здрав човек, където той просто се заразява, посочват още от асоциацията.* (<https://www.bgdn.es.bg/18.03.2021>) и др.

Не на последно място трябва да се отбележи като резултат от езиковата кондензация високата фреквентност на новопоявилите се двойновидови глаголи, завършващи на *-ирам/-изирам*; отглаголните и абстрактните съществителни, субстантивирани причастия: *На граничния пункт е оборудвано специално помещение за термометриране и първични прегледи при симптоми на заболяването* (<https://bnr.bg/8.03.2020> г.); *Новата нормалност в четири заповеди.* (<https://news.lex.bg/14.05.2020> г.); *Поставят се под карантина и се термометрират всеки ден.* (<https://www.dnes.bg/22.02.2020> г.); *На първо четене: Решиха как ще гласуват карантинираниите* (<https://www.vesti.bg/22.01.2021> г.); *Седем жени и четирима мъже са новозаразените с коронавирус в Смолянско.* (<https://novini.bg/26.09.2020> г.) и др.

В официалните нормативни документи не бяха открити подобни универбати със съставка *корона-* и *оказионализми*, което говори, че тези разговорни сложни

думи се налагат в медийния дискурс с определена експресивна функция. Субстантивиранията причастия, отглаголните съществителни и глаголи на -ира/-изира обаче с номинативна, а не експресивна функция са често срещани, като някои от тях са медицински термини: *...като следва да се има предвид че част от заболяелите с леко и средно протичане на заболяването* (Доклад от 19.10.2022 г.); *поява на новозаболели и повишаване на заболяемостта в дадени зони и населени места; ...като до момента няма данни за по-голяма вирулентност на вируса, т.е. за по-висока смъртност, вследствие на инфектиране с него* (Предложение, 20.12.2020 г.); *поради отстраняване на заразните медици от работа, както и карантиниране на медицински персонал* (Доклад от 20.11.2020 г.); *Във връзка с въведения единен подход за допускане на територията на страната на пристигащи от държави, категоризирани в цветови зони, съобразно прилаганите епидемиологични критерии* (Доклад от 16.12.2021 г.) и др.

II. Ковид лексиката и (НЕ)ОТКЛОНЕНИЯТА ОТ ПРАВОПИСНАТА НОРМА

Съществуват вече многобройни изследвания, свързани тематично с коронавирусната пандемия, но въпросът за правописа на ковид наименованията досега не е обстойно изследван. От анализиранията примери можем да обособим следните групи отклонения от правописната норма:

1. Нарушаване на правописната норма при изписването на лексемата *ковид (covid)* в апозитивните словосъчетания

Както видяхме от анализа, става въпрос за конструкции от неизменяемо прилагателно и съществително, което е доказателство за разделното писане на тази лексема. Все по-често транслитерираната абревиатура се използва като съществително, така че се е наложила вече като самостоятелна лексема в езика ни, макар и тя да има разговорен характер. Друг е въпросът, че един път се изписва с главна буква, друг път – с малка: *Проф. Николай Витанов: Грипът забавя Ковида*, (<https://www.24chasa.bg/31.10.2022> г.); *Пулмолог обясни защо е коварна пневмонията от ковид*. (<https://www.standartnews.com/14.11.2021> г.). Това също е основание за разделното ѝ писане. В медийни текстове все повече примери се срещат с полуслятото изписване на словосъчетанието като сложна дума: *Ако не – спрете ковид-тормоза в училищата и отворете напълно театрите без ограничения*. (<https://darikradio.bg/26.09.2020> г.); *Сертификатът за covid-ваксинация у нас – с QR код* (<https://manager.bg/12.02.2023> г.); *За германските икономисти втора COVID-вълна ще е още по-пагубна за икономиката*. (<https://www.investor.bg/01.08.2020> г.); *Местните ваксини са по-малко ефективни срещу сериозно боледуване, отколкото произведените на Запад РНК-препарати*. (<https://dnes.dir.bg/25.12.2022> г.); *Ковид-криза: отмениха двубоя Норвегия – Израел* (<https://gong.bg/football-sviat/11.11.2020> г.); *Ковид-кабинети пред някои от диагностично-консултативните центрове (ДКЦ) в София приемат пациенти със съмнение за коронавирус*. (<https://www.puls.bg/12.11.2020> г.) и др.

Неоснователно е и ковид лексемата да се изписва с главна буква в тези съчетания (*Време е за Ковид истерия да ни прехвърлят вниманието от цените, инфлацията и политическият цирк които се случват в момента.* (<https://www.dnes.bg/22.07.2022> г.), освен ако всички букви в абривиатурата не са така изписани (*Истерия за COVID лекарства* (<https://trud.bg/12.07.2020> г.)). Поради метафоричността им, новопоявата им в езика ни или под влияние на правописа на апозитивното словосъчетание от приложение и определяемо неправомерно се отделят графично с кавички в редица новинарски заглавия и текстове: „**Ковид истерията**“ *роди нова мода! Отиваш на среща? Може, но само след бърз антигенен тест!* (<https://boliarinews.bg/14.11.2020> г.); *Какво крият зад „Ковид“ истерията!* (<https://anonybulgaria.wordpress.com/09.04.2021> г.); „**Термометрират се**“ *всеки ден, ако имат оплакване веднага се изследват.* (<https://offnews.bg/22.02.2020> г.).

Много често правописните грешки са съпроводени и със стилистични (налице е тавтология): *Държавите с най-висока смъртност от коронавирус Ковид-19: къде сме?* (<https://zdraven.bg/19.11.2011> г.)

Нарушена е книжовната норма и при изписването на съставката пост- в думи с полуслято писане, които трябва да се напишат слято, защото този компонент не съществува като самостоятелна лексема в езика ни: *Пост-ковид синдром: Това са най-често срещаните оплаквания след К-19.* (<https://blitz.bg/20.04.2021> г.); *Мъчи ни пост-ковид синдром. Какви са симптомите?* (standartnews.com/27.07.2021 г.) и др. Неправомерна в тези случаи е употребата или на главна буква, или на малки букви: *Откриха вероятната причина за пост-Ковид синдрома.* (<https://www.dw.com/bg/29.06.2021> г.); *Пост-Covid синдром – живот след вируса* (<https://dnes.dir.bg/29.04.2021> г.). Когато е налице смесване на две различни графични системи, правилният правопис регламентира лексемата да се изписва полуслято, а латинската абривиатура само с главни букви: *Какви са симптомите на пост-COVID синдрома* (<https://www.actualno.com/22.02.2021> г.); *20% от преболедувалите COVID-19 страдат от пост-COVID състояние* (<https://novini.bg/28.03.2022> г.); *Пост-COVID синдром или защо уж сме здрави, а се чувстваме зле* (<https://www.vesti.bg/16.05.2021> г.). Като нарушаване на правописната норма обаче може да се регистрира разделното изписване на съставката пост- и възприемането на съществуването на словосъчетание: *Не е лесно с пост COVID синдром: Не живеем истински живот!* (<https://m.dnes.bg/09.09.2021> г.); *Болни доживот: Над 200 симптома има пост COVID синдрома* (<https://blitz.bg/03.02.2022> г.); *Откриха лечение на пост COVID синдрома* (<https://novini.bg/15.02.2021> г.) и др.

В медийния дискурс се наблюдават и други ковид наименования, които нарушават правилото за чужда съставка, която не съществува в езика ни, да се изписва слято: *Хоум офис: 8 от 10 души искат да работят от вкъщи поне веднъж седмично след кризата* (<https://btvnovinite.bg/27.05.2020> г.); *Хоум офисът и инспекторите по труда* (<https://www.capital.bg/02.10.2020> г.);

Подобни нарушения на правописната норма в официалните нормативни документи не са регистрирани.

2. Нарушаване на правописната норма при изписването на дадена буква на кирилица

Във връзка с мутирането на вируса и появата на нови варианти се появяват различни наименования с изписването на гръцките букви, които в редица текстове са изписани грешно. Типът грешки са разнообразни – от неправомерно поставени кавички или липса на такива до главна или малка буква и разделно или полуслято писане: *Ето какви са симптомите на „Делта“ варианта на COVID-19 ... Откъде идва „Делта“ мутацията?... А дали заболяването при зараза с „Делта“ протича* (<https://trud.bg/> 28.07.2021 г.); *Симптомите на щама Омикрон рязко се различават от тези на останалите щамове.* (<https://faktor.bg/> 28.12.2021 г.); *Ето и симптомите на варианта делта* (<https://darik.news/> 29.07.2021); *Как да разпознаем „Делта“ варианта и какви са симптомите му?* (<https://faktor.bg/> 21.07.2021 г.); *Ето каква е разликата между „Делта“ и „Алфа“ варианта на коронавируса.* (<https://www.dnes.bg/> 9.09.2021 г.); *Анализ на данните а хоспитализации в страната разкрива, че броят на хората, заразени с варианта „Делта“, които са приети в лечебни заведения, е двойно по-голям от този на пациентите с „Алфа“-мутацията на коронавируса, идентифицирана за първи път във Великобритания.* (<https://media.framar.bg/> 16.06.2021 г.) и др.

Повдигнатият дискуссионен въпрос за статуса на тези единици (в т. 1.1.4.) определя нееднозначното им изписване в медийното пространство – разделно или полуслято: *Маскираните американци чакат метрото в Ню Йорк, където инфекциите с делта-вариант нарастват тревожно... В същото време британските проучвания показват, че делта мутацията се понася с 40 – 60 процента по-лошо от еднакво агресивната алфа мутация във Великобритания. Делта вариантът обаче има характеристики да заобикаля антитела, създадени след имунизация* (<https://darik.news/> 29.07.2021 г.); *При таласемията всъщност е нарушен синтезът на хемоглобин: организмът произвежда само един вид вериги на хемоглобина, което обръква функционирането на еритроцитите и ги разрушава. Хемоглобинът е структуриран от алфа- и бета-белтъчни вериги. Ако мутиралният ген засяга алфа-веригата, пациентът развива алфа-таласемия. Аналогично е състоянието и с вероятността от развитие на бета-таласемия. И алфа-, и бета-таласемията може да се прояви като таласемия майор или като таласемия минор. Алфа-таласемия: потиснат е синтезът на алфа-веригите. Патологията е резултат от липсата на един или няколко гена и има четири възможности за развитието на заболяването.* (<https://www.lekar.bg/> 06.04.2020 г.).

В нормативните документи с най-голяма фреквентност се очертава изписването на апозитивното съчетание по следния начин: *От 01.01.2022 г. и в страната са доказани първите 12 случая на COVID-19, причинени от вариант Омикрон* (Доклад, 4.01.2022), което с условност можем да кажем, че е съобразено с правописната норма.

3. Нарушаване на правописната норма при изписването на компонента *корона*

Разгледахме вече като самостоятелна разговорна съставка *корона*, която е претърпяла под чуждоезиково влияние промени и се употребява като следствие от семантичната кондензация на прилагателното *коронавирусен*. Тези разсъждения определят слятото писане на получените универбати, следователно разделното и полуслятото изписване се отчитат като нарушение на книжовната норма: *В Белгия се въвежда Корона карта...* (<https://www.trt.net.tr/05.05.2021> г.); *Той легна в ковчег, като си беше приготвил напитки и мезета. Акцията беше насочена срещу паниката от корона кризата.* (<https://www.plovdiv24.bg/povini/29.10.2020> г.); *Последни новини за корона вируса (COVID-19), мерките, свързани с пандемията, указанията на националния оперативен щаб за справяне с епидемията.* (<https://www.dnes.bg/07.02.2023> г.); *Това е най-дългият известен инфекциозен период за представител на семейството от корона вируси.* (<https://www.synevo.bg/01.07.2021> г.); *Корона кризата не започна като финансова криза, но се превърна в такава...* (<https://www.capital.bg>, 4.03.2021 г.); *Покрай избухналата корона-криза в последните дни мнозина вярващи в Германия научават за една позабравена светица на древната Църква...* (<https://dveri.bg/22.03.2020> г.); *Прави впечатление, че в Германия и във Франция публичната комуникация за корона-кризата е внимателно каскадирана на няколко нива, като най-високото не се занимава с всекидневния обмен и с текущи проблеми.* (<https://clubz.bg/15.07.2022> г.); *Кредитът само влошава корона-кризата* (<https://sliven-news.com/14.04.2020> г.).

В анализираният 38 нормативни документа подобни неправомерни правописно употреби не са регистрирани.

Въз основа на ексцерпирания и анализирания материал можем да направим следните изводи:

1. Не само буквените наименования, но и абривиатурите могат да заемат различна позиция в апозитивната конструкция (или на атрибут, или на определяемо) в зависимост от прагматичната насоченост и стилистичната обусловеност на изказа. В този смисъл апозитивните конструкции с неизменяемо ковид прилагателно, свързано чрез прилагане, са предпочитано средство за експресивност в медийното пространство за разлика от предложно-именните по-дълги описателни конструкции със същото смислово съдържание, характерни за официално-деловите текстове, чиито документи са обект на анализ. Когато са употребени не като неизменяеми прилагателни (атрибут), а като съществителни (определяемо) в словосъчетание или самостоятелно, се създава по-голяма разговорност. Неизменяемите ковид прилагателни са омонимни със съответните съществителни имена, затова в зависимост от употребата си и комуникативната интенция на адресанта може лексемата *ковид* (а и други наименования, свързани с пандемичните условия) да е неизменяемо прилагателно или изменяемо съществително име.

2. Очертаните въз основа на 127 медийни примера и примери от нормативната документация семантични групи на апозитивните съчетания с неизменяемо ковид наименование, еквивалентни на предложно-именни съчетания, показват, че то определя обект или лице, пряко или косвено свързани най-често с **заболелите** от ковид, т.е. с най-висока фреквентност са тези словосъчетания, които характеризират болните от коронавируса, в сравнение с другите, които дават обща характеристика на пандемията или други характеристики, свързани с различни обекти и лица.

3. Голямо е формалното разнообразие във фонетично отношение на неизменяемото ковид прилагателно (изписано на кирилица, на латиница, смесена графика). Полученият чрез семантична кондензация от субстантивно словосъчетание съкратен компонент корона- се възприема като част от универбат. Неизменяемото ковид прилагателно осъществява отношение с определяемото на **предназначение, разпространение или темпорални и причинно-следствени връзки**.

4. В официалните нормативни документи не бяха открити универбати със съставка корона- и оказационализми, което говори, че тези разговорни сложни думи се налагат в медийния дискурс с определена експресивна функция. Субстантивиранията причастия, отглаголните съществителни и глаголи на *-ира/-изира* обаче с номинативна, а не експресивна функция, са често срещани, като някои от тях са медицински термини. В официалните документи са регистрирани повече предложно-именни съчетания с описателен характер за разлика от кондензираните апозитивни словосъчетания, типични за медийните електронни издания. Още веднъж се потвърждава твърдението, че изборът на езикови средства се определя от стила на текста и комуникативното намерение на адресанта.

5. За пръв път се прави опит да се очертаят някои типични с висока фреквентност правописни нарушения при изписването на лексиката, свързана с коронавирусната пандемия, за да се кодифицира правописът ѝ, независимо от експресивните функции на лексикалните единици в медийния дискурс. Отчитат се както разнообразни правописни грешки (при изписването на сложни думи и съчетания, при употребата на главни и малки букви), така и грешки, свързани с употребата на кавичките. Официалните документи не показват отклонения от правописно установените правила за слято, полуслято и разделно писане.

Литература

- Балтова 2018:** Балтова, Ю. Универбацията/универбизацията и езиковата икономия в съвременните славянски езици. – В: *Univerbacija/Univerbizacija u slavenskim jezicima, zbornik radova Osamnaeste međunarodne naučne konferencije Komisije za tvorbu riječi Međunarodnog komiteta slavista*, Sarajevo, 4 – 7. aprila 2017. Urednica: Amela Šehović, с. 59 – 67, <https://ispan.waw.pl/ireteslaw/bitstream/handle/20.500.12528/745/Baltova.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

- Буров 2019:** Буров, Ст. *Studia Grammatica Bulgarica*. Велико Търново: Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“, 2019.
- Вачкова, Вачков 1998а:** Вачкова, К., В. Вачков. Словообразуване и аналитизъм. Типологична обусловеност на някои словообразователни процеси в съвременния български език. – В: *Славянска филология. Доклади за XII международен конгрес на славистите, Краков 1998*. Под ред. Т. Бояджиев. София: Анубис, 1998, 95 – 109.
- Вачкова, Вачков 1998б:** Вачкова, К., В. Вачков. Продуктивни словообразователни модели в българския език от края на XX в. (Сравнения с чешки). – В: *Práce z dějin slavistiky XX*. Praha: Univerzita Karlova, 1998.
- Вачкова, Вачков 2004:** Вачкова, К., В. Вачков. Европрилагателни: възникване и строеж. Актуални проблеми в типологията на славянските прилагателни. – В: *Jazyk v komunikácii. Medzinárodný zborník venovaný Jánovi Bosákovi*. Bratislava: Veda, 2004, 161 – 167.
- Гаравалова 2017:** Гаравалова, Ил. Развойни тенденции в българската морфологична система. – *Български език. Приложение* 64, 2017, № 2, 69 – 83.
- Гецов 2018:** Гецов, А. Към въпроса за граматическите отношения в апозитивните словосъчетания. – *Проблеми на устната комуникация*, 2018, 11, № 1, 88 – 105, <<https://journals.uni-vt.bg/poc/bul/vol11/iss1/7>>
- ГСБЖЕ 1983:** *Грамматика на съвременния български книжовен език. Том III. Синтаксис*. София: Издателство на БАН, 1983, 181 – 182.
- Длугош 2022:** Длугош, Н. Композитуми с компоненти ковид- и постковид- в българския медиен дискурс. В: *Доклади от Международната годишна конференция на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ (София, 2022 година)*. Съставители: Светла Коева и Максим Стаменов. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2022, 192 – 200.
- Искренова 2022:** Искренова Й. Лексемата ковид като неизменяемо прилагателно име. – В: *Годишник на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“*. Шумен: Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, Факултет по хуманитарни науки, 2022, XXXIII, А/1, 103 – 107.
- Мурдаров 2020а:** Мурдаров, Вл. Словотворчество под карантин. – *Български език*, 2020, 67, № 1, 119 – 120.
- Мурдаров 2020б:** Мурдаров, Вл. Актуални наблюдения върху съвременната езикова ситуация, Вл. Мурдаров. – *Български език*, 2020, 67, № 2, 176 – 182.
- Осенова 2022:** Осенова, П. Пандемията от COVID-19 във валентността на своите предикати: наблюдения върху съвременен корпус от парламентарна реч. – *Български език. Приложение*, 2022, 69, 113 – 121.
- ОФПРБЕ 2012:** *Официален правописен речник на българския език*. София: БАН, Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“, 2012.
- Сатола-Сташковяк 2021:** Сатола-Сташковяк, Й. Влияние на пандемията от COVID-19 през 2020 г. върху българската, чешката и полската лексика. – *Български език*, 2021, 68, № 3, 94 – 107.
- Сашева 2021:** Сашева, В. Езиковата кондензация като тенденция в медийния дискурс. *Български език. Приложение*, 2021, 68, 112 – 125.
- Топалска 2022:** Топалска, Н. „Във вечно движение бъдещето е“ (Метафорична репрезентация на концепта COVID-19 в българския медиен дискурс). – *Български език*, 2022, 69, № 1, 174 – 193.

References

- Baltova 2018:** Baltova, Yu. Univerbatsiyata/univerbizatsiyata i ezikovata ikonomiya v savremennite slavyanski ezitsi. – In: *Univerbatsiya/Univerbizatsiya u slavenskim jezicima, zbornik radova Osamnaeste međunarodne naučne konferencije Komisije za tvorbu riječi Međunarodnog komiteta slavista*, Sarajevo, 4 – 7. aprila 2017. Urednica: Amela Šehović, 59 – 67, <<https://ispan.waw.pl/ireteslaw/bitstream/handle/20.500.12528/745/Baltova.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>.
- Burov 2019:** Burov, St. *Studia Grammatica Bulgarica*. Veliko Tarnovo: Universitetsko izdatelstvo „Sv. sv. Kiril i Metodiy“, 2019.
- Garavalova 2017:** Garavalova, Il. Razvoyni tendentsii v balgarskata morfologichna sistema. – *Balgarski ezik*. Prilozhenie 64, 2017, № 2, 69 – 83.
- Getsov 2018:** Getsov, A. Kam vaprosa za gramaticheskite otnosheniya v apozitivnite slovosachetaniya. *Problemi na ustnata komunikatsiya*, 2018, 11, № 1, 88 – 105, <<https://journals.uni-vt.bg/poc/bul/vol11/iss1/7>>
- GSBKE 1983:** *Gramatika na savremennia balgarski knizhoven ezik*. Tom III. *Sintaksis*. Sofia: Izdatelstvo na BAN, 1983, 181 – 182.
- Dlugosh 2022:** Dlugosh, N. Kompozitumi s komponenti kovid- i postkovid- v balgarskiya medien diskurs. – In: *Dokladi ot Mezhdunarodnata godishna konferentsiya na Instituta za balgarski ezik „Prof. Lyubomir Andreychin“ (Sofia, 2022 godina)*. Sastaviteli: Svetla Koeva i Maksim Stamenov. Sofia: Izdatelstvo na BAN „Prof. Marin Drinov“, 2022, 192 – 200.
- Iskrenova 2022:** Iskrenova Y. Leksemata kovid kato neizmenyaemo prilagatelno ime. – In: *Godishnik na Shumenskiya universitet „Episkop Konstantin Preslavski“*. Shumen: Universitetsko izdatelstvo „Episkop Konstantin Preslavski“, Fakultet po humanitarni nauki, 2022, XXVIII, A/1, 103 – 107.
- Murdarov 2020a:** Murdarov, Vl. Slovtovorchestvo pod karantina. – *Balgarski ezik*, 2020, 67, № 1, 119 – 120.
- Murdarov 2020b:** Murdarov, Vl. Aktualni nablyudeniya varhu savremennata ezikova situatsiya, Vl. Murdarov. – *Balgarski ezik*, 2020, 67, № 2, 176 – 182.
- Osenova 2022:** Osenova, P. Pandemiyata ot COVID-19 vav valentnostta na svoite predikati: nablyudeniya varhu savremenen korpus ot parlamentarna rech. – *Balgarski ezik*. Prilozhenie, 2022, 69, 113 – 121.
- OFPRBE 2012:** *Ofitsialen pravopisen rechnik na balgarskiya ezik*. Sofia: BAN, Institut za balgarski ezik „Prof. Lyubomir Andreychin“, 2012.
- Satola-Stashkovyak 2021:** Satola-Stashkovyak, Y. Vliyanie na pandemiyata ot COVID-19 prez 2020 g. varhu balgarskata, cheshkata i polskata leksika. – *Balgarski ezik*, 2021, 68, № 3, 94 – 107.
- Sasheva 2021:** Sasheva, V. Ezikovata kondenzatsiya kato tendentsiya v mediyniya diskurs. – *Balgarski ezik*. Prilozhenie, 2021, 68, 112 – 125.
- Topalska 2022:** Topalska, N. „Vav vechno dvizhenie badeshteto e“ (Metaforichna reprezentatsiya na kontsepta COVID-19 v balgarskiya medien diskurs). – *Balgarski ezik*, 2022, 69, № 1, 174 – 193.
- Vachkova, Vachkov 1998a:** Vachkova, K., V. Vachkov. Slovoobrazuvane i analitizam. Tipologichna obuslovenost na nyakoi slovoobrazovatelni protsesi v savremenniya balgarski ezik. – In: *Slavyanska filologia. Dokladi za XII mezhdunaroden kongres na slavistite, Krakov 1998*. Pod red. T. Boyadzhiev. Sofia: Anubis, 1998, 95 – 109.

- Vachkova, Vachkov 1998b:** Vachkova, K., V. Vachkov. Produktivni slovoobrazovatelni modeli v balgarskia ezik ot kraja na HH v. (Sravnenia s cheshki). – In: *Práce z dějin slavistiky XX*. Praha: Univerzita Karlova, 1998.
- Vachkova, Vachkov 2004:** Vachkova, K., V. Vachkov. Evroprilagatelni: vaznikvane i stroezh. Aktualni problemi v tipologiyata na slavyanskite prilagatelni. – In: *Jazyk v komunikácii. Medzinárodný zborník venovaný Jánovi Bosákovi*. Bratislava: Veda, 2004, 161 – 167.

Доц. д-р Верка Сашева Иванова
Катедра „Съвременен български език“
Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“
ул. „Тодосий Търновски“ 2
Велико Търново 5003
verka.ivanova@ts.uni-vt.bg
<https://orcid.org/0000-0002-8092-3766>

Assoc. Prof. Verka Sasheva Ivanova, Ph D
Department of Modern Bulgarian Language
University of Veliko Tarnovo St. Cyril and St. Methodius
2 T. Tarnovski
Veliko Tarnovo 5003
verka.ivanova@ts.uni-vt.bg
<https://orcid.org/0000-0002-8092-3766>